

ВИЗНАЧЕННЯ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ

УДК 657.412.7(477)

Чепченко Я.С.

Студент 4 курсу
фінансового факультету ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Анотація. Проаналізовано стан та динаміку загальних показників, які характеризують систему недержавного пенсійного забезпечення. Визначено проблемні аспекти розвитку недержавних пенсійних фондів в Україні. Розглянуто перспективи розвитку діяльності недержавних пенсійних фондів України.

Ключові слова: недержавний пенсійний фонд, пенсійні рахунки, пенсійна система накопичення.

Аннотация. Проанализировано состояние и динамику общих показателей, характеризующих систему негосударственного пенсионного обеспечения. Определены проблемные аспекты развития негосударственных пенсионных фондов в Украине. Рассмотрены перспективы развития деятельности негосударственных пенсионных фондов Украины.

Ключевые слова: негосударственный пенсионный фонд, пенсионные счета, пенсионная систем накопления.

Annotation. Analyzed the state and dynamics of general indicators characterizing the system of non-state pension provision. Determined the problem aspects of the development of non-state pension funds in Ukraine. Considered prospects for the development of the activities of non-state pension funds of Ukraine.

Keywords: non-state pension fund, pension accounts, pension accumulation systems.

Нині питання пенсійного забезпечення є однією з найгостріших проблем у світі. Ефективна діяльність ринку недержавного пенсійного забезпечення позитивно впливає на економіку країни в цілому, оскільки формуються довгострокові заощадження, що можуть бути використані як інвестиційні вливання в економіку. Відтак розвиток недержавного пенсійного забезпечення є одним із пріоритетних напрямів державної політики.

Питанням фінансового забезпечення недержавних пенсійних фондів (НПФ) в Україні та подальшого проведення пенсійної реформи приділяють увагу такі вчені, як Ж.О. Андрійченко [1], Н.М. Внукова [2] та ін.

Для того, щоб оцінити можливості системи недержавного пенсійного забезпечення, перспективи та напрямки її подальшого розвитку було проаналізовано стан та динаміку загальних показників, які характеризують систему недержавного пенсійного забезпечення. Динаміка кількості НПФ та адміністраторів НПФ протягом 2013 –2017 років показана у табл.1.

Таблиця 1

Динаміка кількості недержавних пенсійних фондів та адміністраторів недержавних пенсійних фондів

Показник	Значення показника на дату					Відхилення 2013 р. до 2017 р.	
	30.06.2013	30.06.2014	30.06.2015	30.06.2016	30.06.2017	од.	%
Кількість НПФ	89	80	72	66	64	-25	71,91
Кількість адміністраторів НПФ	34	27	23	22	22	-12	64,71

Відповідно до табл.1, станом на 30.06.2017 в Державному реєстрі фінансових установ кількість недержавних пенсійних фондів становить 64. При цьому значну питому вагу складають відкриті

недержавні пенсійні фонди (приблизно 80 %), що пояснюється вигодою від свободи вступу до них нових учасників без обмежень галузі, в якій вони працюють.

Кількість НПФ в Україні, з 2013 до 2017 року зменшується, що було викликано рядом несприятливих умов функціонування усього фінансового ринку в Україні та економічної нестабільності країни у цілому. На ряду з НПФ в Україні прослідковується аналогічна ситуація з кількістю фінансових інститутів на фінансовому ринку. Однак, ситуація пов'язана з скороченням кількості НПФ в Україні, не вплинула на кількість пенсійних внесків (рис.1).

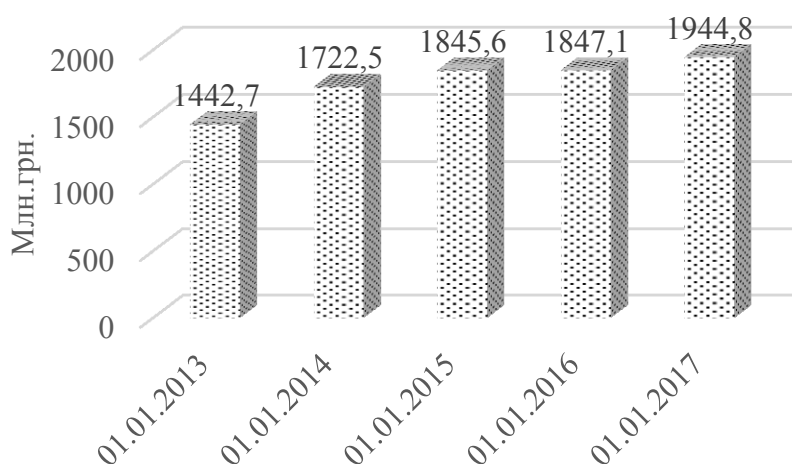

Рис.1 Динаміка внесків у недержавні пенсійні фонди

Відповідно до рис.1, незважаючи на тенденцію зниження кількості НПФ в Україні, тенденція внесків населення протягом 2013-2015 р. та 2016-2017 р. набуває позитивних значень. Тобто, протягом аналізованого періоду, НПФ набуває більшої довіри зі сторони населення, що відображається у поступовій кількості збільшення внесення коштів на пенсійні рахунки. Позитивна тенденція росту просліджується і в діяльності НПФ щодо пенсійних виплат (рис.2).

Відповідно до рис.2 можна зробити висновок, що НПФ не має проблем з розрахунками за своїми зобов'язаннями, тобто, пенсійними виплатами. Пенсійні виплати станом на 30.06.2017 р. в порівнянні з 30.06.2013 р. становили 685,2 млн. грн., збільшившись на 149,8 % , або на 410,9 млн. грн.

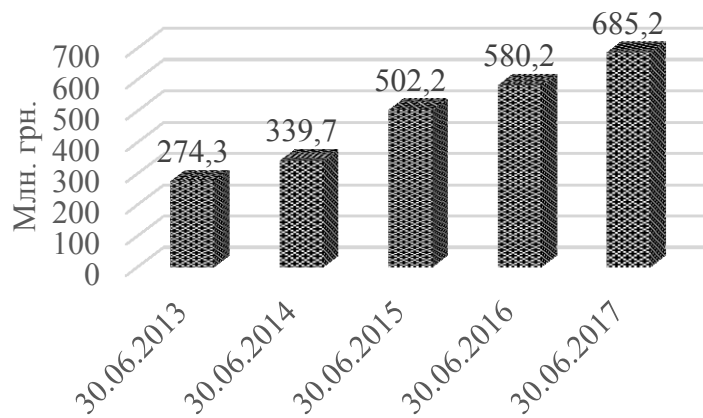

Рис.2 Динаміка виплати пенсій НПФ

Важливою складовою діяльності НПФ є інвестиційна діяльність, оскільки дозволяє створити ефективний механізм для розвитку ринку цінних паперів, розподілу капіталу між галузями економіки та сприяє стабільності функціонування фондового ринку. Прибуток від інвестування активів НПФ з кожним роком змінюється(рис.3).

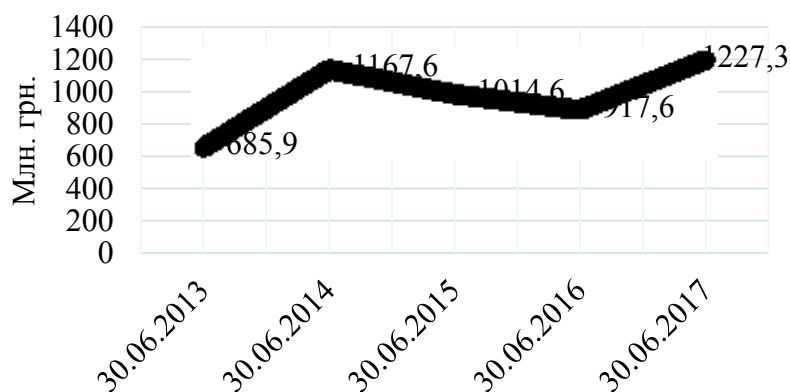

Рис.3 Динаміка прибутку від інвестування

Відповідно до рис.3, протягом аналізованого періоду динаміка прибутку від інвестування за аналізований період має неоднозначний характер. До показників, які вплинули на результат інвестиційної діяльності НПФ можна віднести: зміни на ринку цінних паперів, перерозподіл інвестиційних портфельів НПФ.

Аналіз кількісних показників діяльності недержавних пенсійних фондів в Україні свідчить про поступовий розвиток даного сегменту, однак кількісне зростання на даному етапі розвитку НПФ не

супроводжується суттєвими якісними змінами у сфері пенсійного забезпечення населення.

Під впливом законодавчих змін щодо Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»[3], які роблять жорсткішими умови отримання пенсії за солідарною системою, діяльність розвитку НПФ стимулюється за цей рахунок.

Проблемними питаннями розвитку НПФ залишаються в сфері інвестиційної діяльності, а саме вибір оптимального інвестиційного портфеля, який формується під впливом розвитку економіки країни та фондового ринку.

Таким чином, доцільним рішенням буде удосконалення механізму побудови інвестиційних портфелів НПФ за рахунок частішого моніторингу змін, що відбуваються на фондовому ринку та в банківській діяльності країни, а саме рівень відсоткових ставок за депозитом. Удосконалення механізму розробки інвестиційних портфелів НПФ, відповідно до теорії ефективного ринку, а саме в ситуації, де негайно і в повній мірі зміни на фондовому ринку та банківській сфері відображалися на інвестиційному портфелі кожного НПФ, є запорукою розвитку НПФ в країні.

Список використаних джерел

1. Андрійченко Ж.О. Аналіз сучасного стану недержавного пенсійного забезпечення в Україні / Ж.О. Андрійченко, О.І. Протиняк // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет. Тернопіль : ТНЕУ “Економічна думка”, 2011. – Вип. 8.– Частина 1.– С. 240-243.

2. Внукова Н. М. Соціальне страхування : кредитно-модульний курс : навчальний посібник / Н. М. Внукова, Н. В. Кузьминчук. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 412 с.

3. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 № 1058-IV [Електронний ресурс] /Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1058-15>.